

---

## Se Zdeňkem Nešporem o 20. výročí časopisu Lidé města

---



Profesor Zdeněk Nešpor je šéfredaktorem časopisu Lidé města, který vydává Fakulta humanitních studií UK od roku 1999. Recenzovaný vědecký časopis, který letos slaví dvacetileté výročí, se věnuje antropologickým vědám s důrazem na problematiku města a příbuzným společenskovedním a humanitním disciplínám. Jedná se o jediný antropologický časopis vydávaný v ČR.

### **Dnes jsme se sešli kvůli dvacetiletému výročí časopisu Lidé města, který FHS UK vydává od roku 1999. Pokud by ho někteří studenti ještě neznali, na co se časopis zaměřuje?**

Časopis původně vznikl ze sborníku, který vycházel dokonce už od roku 1993 a směřoval k antropologii města. Městský prostor byl u nás tehdy rozhodně etnograficky nedostatečně studovanou oblastí. Ze sborníku se později stal pravidelně vycházející časopis. Tematika se rozšířila prostě proto, že tady není tolik antropologů města, popravdě řečeno není tady ani tolik kulturních nebo sociálních antropologů. Časopis tedy tiskne i články z různých jiných příbuzných disciplín. Zaměřuje se nejenom na městský prostor, byť ten je stále důležitý a vlastně dnes už tvoří životní prostor většiny lidí, ale zaměřuje se i na kultivaci antropologie. Jsou tady i jiné etnologické časopisy, občas se objevují časopisy, které se označují za antropologické, ale nikdy nevychází moc dlouho. My se snažíme věnovat dlouhodobé kultivaci české antropologie možná ještě více než městskému prostoru.



## Zmínil jste, že časopis Lidé města navazuje na řadu třinácti sborníků, kterou v devadesátých letech vydával Institut základů vzdělanosti UK. Sborník tehdy řídila Mirjam Moravcová.

Ta potom vedla i časopis, vlastně velmi dlouho a výborným způsobem. Se vznikem sborníku a potom se vznikem časopisu je nesmírně spojena. Byla hybnou silou celého tohoto podniku. Pozitivní je, že je stále velmi aktivní členkou redakční rady.

## Prvním záměrem tedy nebylo vydávat přímo časopis. Co ke změně názoru vedlo?

Časopis vznikl kvůli rozšíření témat a také kvůli tomu, že jsme tehdy chtěli poskytnout pravidelnou publikační platformu rozvíjejícímu se oboru. Je něco jiného sborník, jehož každé číslo je tematicky sevřené, a je něco jiného časopis, kam může kdokoliv cokoliv odkudkoliv a bez jakékoliv výzvy poslat aktuální výsledky své práce. Když se ten časopis takto dělá dlouho, tak se tím utváří jakási virtuální oborová komunita a posiluje ta skutečná.

## Abychom to ještě jednou shrnuli, kdo je typickým přispěvovatelem a kdo typickým čtenářem Lidí města?

To se úplně neodvažuji říci. Když jsem časopis přebíral, obával jsem se, aby to nebylo tak, že typickým přispěvovatelem bude student nebo učitel z FHS. Dokonce jsem myslel, že bude potřeba udělat formální kroky pro to, aby se časopis otevřel navenek. Přísun článků z této fakulty je ovšem hluboce podstandardní, takže s tím vůbec nemáme problém. Typický přispěvovatel je buď doktorský student, nebo badatel odkudkoliv z České republiky, v případě anglických čísel i ze zahraničí, který je osloven tematicky nebo metodicky. Byl bych raději, kdyby těch typických přispěvovatelů bylo více. Typický čtenář, to už vůbec nedokážu říci. Časopis vychází tištěný, myslím, že je to dobře, že tak stále vychází a je k dispozici v knihovnách a omezeně ke koupi. Nicméně většinu jeho čtenářů tvoří čtenáři na internetu, kde vychází paralelně. Jestli čtenáři na internetu čtou celá čísla, nebo jestli čtou vybrané články, jakým způsobem se o tom dozvídají a tak dále, o tom mohu jen spekulovat.

## Na internetu jsou přístupná všechna čísla?

Ano, jsou přístupné všechny texty za posledních deset let. V rámci možností, které jsme měli, jsou přístupné i starší texty. Tam už je to selektivní prostě proto, že texty nemáme elektronicky k dispozici. Byť by to bylo pěkné, abychom je mohli nechat přepsat, ale nemáme na to prostředky. Co bylo k dispozici, to tam je. Pravidelně několikrát do roka jsem žádán o zaslání těch textů, které na internetu nejsou. Pokud je mohu naskenovat, tak se snažím žadatelům vyhovět.

## **Časopis je vydáván dvakrát ročně v českém jazyce a jednou v anglickém. Mají obě tyto jazykové mutace stejné zaměření a stejnou čtenářskou obec? Nebo jsou něčím specifické?**

Spojení těchto verzí je spojením z nutnosti. Trvale se nedá uživit anglicky vydávaný časopis, zároveň jsou tady ale lidé, kteří chtějí v angličtině publikovat a oslovovat komunitu, která není českojazyčná. Jinak se ale tyto dva typy čísel podstatně liší. Mají odlišné redaktory a redakční rady. Zatímco český časopis je tak otevřeným časopisem určeným pro budování antropologické komunity u nás, tak anglickojazyčná čísla jsou spíše partikulární výkladní skříní navenek. Mají spíše charakter sborníků. Jsou tematicky zaměřená a přirozeně obsahují také autory odjinud a jsou určeny čtenářům, kteří nečtou česky.

## **V roce 2008, tedy s desátým ročníkem jste se stal šéfredaktorem časopisu Vy. Přineslo toto jmenování do časopisu nějaké zásadnější změny?**

Snad se mohu pochlubit pravidelností. Zavedli jsme důsledně to, že vychází tři čísla ročně, dvě česká, jedno anglické. Zavedli jsme důsledné recenzování textů a nějaké formální požadavky pro jednotlivé rubriky, které jsou také víceméně stálé. Po formální stránce se časopis „dostal do latě“. Ne vždy předtím bylo vše v pořádku. Nutno říci také tím, že se to dělalo z části na koleně nebo z dobré vůle. Došlo k profesionalizaci. Jinak se neodvážím tvrdit, že jsou další změny. Možná ano, možná ne, ale nechci se chlubit a zároveň nechci vstupovat do nezaujaté pozice, protože jsem samozřejmě zaujatý a nějakým způsobem ovlivňuji fungování redakční rady, a to, jak časopis vypadá.

## **Plánujete nějaký bilanční díl časopisu, právě ke dvacetiletému výročí?**

Uvažovali jsme o tom, ale nakonec jsme se rozhodli, že to dělat nebudeme, protože vlastně nevíme jak. Mám dobrý pocit z toho, že se kolem časopisu vytváří virtuální komunita vědců a všichni, kdo se nějak zabývají kulturní a sociální antropologií v České republice, jsou s časopisem nějak spojeni. Alespoň ho sledují, píšou do něj, recenzují pro něj. To mně přijde dobré. Abychom si kvůli tomu poklepávali rukou na rameno, jak jsme dobří, to nemáme zapotřebí. Abychom to nějak hodnotili, to si myslím, že také úplně nejde. Tím, že jsou do toho všichni nějak zapojeni – jaké pak objektivní hodnocení. Je na to ještě brzo. Byl bych rád, kdyby se podařilo přesvědčit paní [doktorku Moravcovou](#) jako zakladatelku, aby vydala nějaké svoje vzpomínky, ale nic dalšího bych nechtěl. Je dobré, že časopis vychází, a to stačí.

## **Jaké plány mají Lidé města do budoucna?**

Vycházet dál. (*smích*) Byl bych rád, kdyby docházelo k tomu, že časopis bude opravdu po té metodologické stránce omezený na antropologické studie. My prohlašujeme, že jsme časopis pro antropology a příbuzné disciplíny, prostě proto, že není dost antropologických článků. To je škoda. Časopisů jiných disciplín je tady dost. Rád bych kultivoval antropologii, ale k tomu je potřeba dost antropologických článků. V současné době, když mám volit mezi dobrým článkem ze sociologie nebo z kulturní historie a špatným článkem z antropologie, tak jednoznačně volím ten dobrý článek. Byl bych ale raději, abych mohl volit mezi dobrými a ještě lepšími články z antropologie.

## **Zmínil jste, že jste měl obavu, že časopis bude naplněn jen články z fakulty. V čem vidíte důvody, že to tak není?**

Fakulta je natolik oborově rozpřažená, že pro množství pracovníků fakulty jsou mnohem vhodnější jiné časopisy. Na druhou stranu mnozí zaměstnanci fakulty prostě publikují nedostatečně nebo publikují ve snazších typech publikací.

## **Jste spokojen s tím, jak se antropologie na fakultě vyučuje? Má dobré zázemí?**

Ano i ne. Fakulta kdysi začala s tím, že antropologie byla jedním z jejich klíčových oborů a takovou výstavní skříní fakulty. Částečně to platí dodnes, ale jen částečně. V některých oblastech si myslím, že se nešlo správným směrem. Nemůžu to tolik ovlivnit, konec konců to, že zdaleka ne všichni ti antropologicky orientovaní učitelé fakulty publikují v časopise, je důsledkem toho, že ne všechno je úplně dobré. Na druhou stranu nechci hanět antropology na FHS, protože jiné české pokusy o zavedení kulturní a sociální antropologie se potýkají se svými a často mnohem vážnějšími problémy. Antropologie tady přinejmenším čtyřicet let nebyla, předtím velmi málo. Zavést nový obor nebylo tak úplně jednoduché. V nějaké míře se to povedlo, a je to dobře. Pořád to ale není tak skvělé jako v zemích, kde má antropologie dlouhou a bohatou a rozvinutou a také vzájemně si konkurující tradici. Kdyby existovala tři významná pracoviště jako je antropologie na FHS a ta se přela o to, kdo bude nejlepší, byla by situace také dnes jiná.

Sára Wienerová  
30. 1. 2019